

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності Бюро економічної безпеки України» (реєстр. № 14207-1 від 27.11.2025), поданий народним депутатом України Я. Железняком.

2. Завдання законопроекту

Законопроектом передбачено зміни, спрямовані на виконання зобов'язань України у сфері євроінтеграції щодо посилення аналітичного потенціалу та гарантій незалежності БЕБ.

Законопроект є альтернативним до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності Бюро економічної безпеки України» (реєстр. № 14207 від 12.11.2025), поданого Кабінетом Міністрів України.

Основними завданнями законопроекту є: посилення інституційної спроможності БЕБ, його аналітичного потенціалу шляхом визначення БЕБ центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, доповнення основних завдань БЕБ та гарантій його незалежності, уточнення порядку взаємодії БЕБ з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, правоохоронними органами та іншими особами, доповнення повноваження БЕБ (витребування за рішенням Директора БЕБ від інших правоохоронних органів (окрім Національного антикорупційного бюро України) кримінальних проваджень, що стосуються кримінальних правопорушень, віднесених Кримінальним процесуальним кодексом України до підслідності БЕБ, забезпечення особистої безпеки працівників БЕБ, а також захист осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, від протиправних посягань, а також внесення відповідних змін до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», можливість утворення у структурі БЕБ спеціальних підрозділів, на які покладаються завдання із забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, забезпечення безпеки працівників Бюро економічної безпеки України, а також внесення відповідних змін до Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» (далі – Закон № 3781-ХІІ), Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» (далі – Закон № 3782-ХІІ), безперешкодного входження за службовими посвідченнями та за письмовим розпорядженням Директора БЕБ або керівника територіального управління БЕБ до пунктів пропуску через державний кордон та зон прикордонного та митного контролю, доповнення повноважень БЕБ у сфері інформаційно-аналітичної діяльності (надсилання для розгляду рекомендацій БЕБ, можливість оголошення офіційного застереження), передбачення граничного віку перебування на службі

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000D72D2C004924E500

Підписувач Ермоличев Роман Володимирович

Дійсний з 11.06.2025 10:16:30 по 09.06.2027 10:16:30

Міністерство фінансів України

26010-02-3/37703 від 19.12.2025

в БЕБ, доповнення положеннями щодо грошового забезпечення та оплати праці працівників Бюро економічної безпеки України (включення до складових заробітної плати (грошового забезпечення) гарантійних та компенсаційних виплат, передбачених чинним законодавством, надання матеріальної допомоги для оздоровлення та матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань), внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» стосовно застосування до працівників Бюро економічної безпеки України положень Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» в частині, що не суперечить Закону України «Про Бюро економічної безпеки України», унормування пенсійного забезпечення працівників Бюро економічної безпеки України щодо права на призначення пенсії за вислугу років відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» тощо.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Згідно з пояснювальною запискою до законопроекту реалізація його положень не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України.

Водночас законопроектом запропоновано утворення у структурі БЕБ спеціальних підрозділів, на які покладаються завдання із забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, забезпечення безпеки працівників Бюро економічної безпеки України та працівникам яких надається право застосовувати поліцейські заходи примусу на підставах і в порядку, передбачених Законом України «Про Національну поліцію».

Відповідно, також передбачено внести зміни до:

статті 8 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» (далі – Закон № 1150-IX) та доповнити повноваження БЕБ положеннями щодо забезпечення особистої безпеки працівників БЕБ, а також захисту осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, від протиправних посягань (*підпункт 6 пункту 15 розділу I законопроекту*);

статті 15 Закону № 3781-ХІІ та визначити БЕБ (замість поліції) органом, що здійснює спеціальні заходи забезпечення безпеки стосовно працівників БЕБ (зі створенням спеціального підрозділу) (*пункт 7 розділу I законопроекту*);

статті 3 Закону № 3782-ХІІ та включити БЕБ до переліку органів, на які покладається за підслідністю здійснення за судовим рішенням заходів безпеки стосовно осіб, яких беруть під захист, якщо кримінальні провадження знаходяться у провадженні суду (зі створенням спеціального підрозділу) (*пункт 8 розділу I законопроекту*).

Зазначене може потребувати збільшення чисельності БЕБ та відповідно додаткових видатків державного бюджету для фінансування новостворених спеціальних підрозділів та виконання нових функцій.

Крім того, передбачено внесення змін до частини четвертої статті 31 Закону № 1150-IX та включення до складових заробітної плати (грошового забезпечення) працівників БЕБ інших гарантійних та компенсаційних виплат, а також доповнення положенням щодо надання особам, які мають спеціальні

звання БЕБ, один раз на рік матеріальних допомог для оздоровлення та для вирішення соціально-побутових питань у розмірі не більше місячного грошового забезпечення таких осіб (*підпункт 18 пункту 15 розділу I законопроекту*).

Однак не надано інформації щодо конкретних видів гарантійних та компенсаційних виплат, їх розмірів, чисельності отримувачів, обсягу необхідних видатків, а також підтвердження можливості їх фінансування у межах видатків БЕБ, передбачених у Державному бюджеті України на 2026 рік.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Вартісну величину впливу на показники бюджетів неможливо оцінити у зв'язку з ненаданням необхідних фінансово-економічних розрахунків.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту в разі його прийняття відсутні.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Згідно з частиною першою статті 27 Бюджетного кодексу України (далі – БК) до законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету, суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки), а також пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету.

Проте всупереч статті 27 БК суб'єкт права законодавчої ініціативи не надав фінансово-економічних розрахунків щодо обсягів необхідних видатків (інформації щодо наявності / відсутності у БЕБ відповідних підрозділів, їх чисельності) разом з пропозиціями в частині джерел їх фінансування.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Міністерство фінансів України в межах компетенції погоджує із зауваженнями проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності Бюро економічної безпеки України» (реєстр. № 14207-1 від 27.11.2025), поданий народним депутатом України Я. Железняком.

Мінфін вважає за необхідне надати такі зауваження та пропозиції:

1. Законопроектом передбачено визначити БЕБ центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом (*підпункт 1 пункту 15 розділу I законопроекту*), встановити, що особливості спеціального статусу БЕБ обумовлюються його завданнями та повноваженнями.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» (далі – Закон № 3166-VI) систему центральних органів виконавчої влади складають міністерства та інші центральні органи виконавчої влади.

Міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики.

Частиною першою статті 21 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» (далі – Закон № 794-VII) визначено, що Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які забезпечують проведення державної політики у відповідних сферах суспільного і державного життя, виконання Конституції та законів України, актів Президента України, додержання прав і свобод людини та громадянина.

Варто зауважити, що Законом № 1150-IX не регламентовано, а законопроектом не запропоновано визначити особливі завдання чи/або повноваження БЕБ з огляду на надання йому спеціального статусу.

Згідно з частиною другою статті 1 Закону № 1150-IX діяльність Бюро економічної безпеки України спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до частини першої статті 1 Закону № 794-VII Кабінет Міністрів України (Уряд України) є вищим органом у системі органів виконавчої влади.

Частиною другою статті 1 Закону № 794-VII Кабінет Міністрів України здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, спрямовує, координує та контролює діяльність цих органів.

Згідно з частиною третьою статті 3 Закону № 794-VII Кабінет Міністрів України є колегіальним органом. Кабінет Міністрів України приймає рішення після обговорення питань на його засіданнях.

Законопроектом не визначено меж, порядку та способу спрямування та координації діяльності БЕБ, що призведе до відсутності чіткого переліку повноважень Кабінету Міністрів України в частині організації діяльності та функціонування БЕБ.

Отже, доцільно визначити сфери державної політики, які реалізує Бюро економічної безпеки України як центральний орган виконавчої влади, особливі завдання чи/або повноваження БЕБ з огляду на надання йому спеціального статусу, межі, порядок та спосіб спрямування і координації діяльності БЕБ безпосередньо Кабінетом Міністрів України.

2. Законопроектом запропоновано доповнити повноваження Директора БЕБ щодо витребування від інших правоохоронних органів кримінальних проваджень, що стосуються кримінальних правопорушень, віднесених КПК до підслідності Бюро економічної безпеки України (*підпункт 6 пункту 15 розділу I законопроекту*).

Відповідно до статті 1 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) порядок кримінального провадження на території України визначається лише кримінальним процесуальним законодавством України.

Згідно з частиною першою статті 3 КПК керівник органу досудового розслідування – начальник Головного слідчого управління, слідчого управління,

відділу, відділення органу Національної поліції, органу безпеки та заступники зазначених посадових осіб, які діють у межах своїх повноважень, перший заступник або заступник Директора Державного бюро розслідувань, заступник директора територіального управління Державного бюро розслідувань, керівник Головного слідчого управління, слідчого управління, відділу органу Державного бюро розслідувань, керівник Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів органу Бюро економічної безпеки України, керівник Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, а також заступники зазначених посадових осіб, які діють у межах своїх повноважень.

Повноваження керівника органу досудового розслідування визначено статтею 39 КПК.

Статтею 40 КПК встановлено повноваження слідчого, частиною п'ятої якої передбачено, що слідчий, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог КПК, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 19 Закону № 3166-VI керівник центрального органу виконавчої влади та його заступники є державними службовцями.

Отже, Директор БЕБ є державним службовцем, не є керівником органу досудового розслідування та не має повноважень відповідно до КПК втручатися в хід досудового розслідування та приймати будь-які рішення щодо кримінальних проваджень, тому запропоновану редакцію абзацу четвертого підпункту 6 пункту 15 розділу I законопроекту пропонуємо виключити.

3. Законопроектом запропоновано надати повноваження працівникам БЕБ, уповноваженим здійснювати оперативно-розшукову діяльність і досудове розслідування, за пред'явлення службового посвідчення та за письмовим розпорядженням Директора Бюро економічної безпеки України, керівника територіального управління Бюро економічної безпеки України, мати право безперешкодного входу до пунктів пропуску через державний кордон та зон прикордонного і митного контролю (*підпункт 6 пункту 15 розділу I законопроекту*).

Згідно з частиною третьою статті 216 КПК детективи органів Бюро економічної безпеки України здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених, зокрема, статтями 201¹ (*контрабанда лісоматеріалів та цінних порід дерев*), 201³ (*контрабанда товарів*) та 201⁴ (*контрабанда підакцизних товарів*) Кримінального кодексу України (далі – КК).

Досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених, зокрема, статтями 201 (*контрабанда культурних цінностей та зброї*) та 305 (*контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів*) КК, відповідно до частини другої статті 216 КПК здійснюють слідчі органи безпеки.

Слід зазначити, що згідно з частиною першою статті 7 Митного кодексу України (далі – МК) встановлено порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної митної політики, становлять митну справу.

Згідно з частиною четвертою статті 7 МК безпосереднє керівництво здійсненням митної справи покладається на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику.

Пунктом 3 частини першої статті 19 МК передбачено, що рішення у справах про порушення митних правил приймаються митними органами.

Згідно з частиною першою статті 458 МК порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МК та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи МК чи іншими законами України, і за які МК передбачена адміністративна відповідальність.

Частиною другою статті 458 МК визначено, що адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені МК, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Відповідно до пункту 14 частини першої статті 4 МК зона митного контролю – місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності.

Згідно з абзацом четвертим частини першої статті 320 МК не допускається визначення форм та обсягів митного контролю іншими державними органами, у тому числі правоохоронними органами, а також участь їх посадових та службових осіб у здійсненні митного контролю.

Відповідно до частини другої статті 332 МК проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, громадян, які не перетинають митний кордон України, посадових осіб інших державних органів, які не проводять заходи офіційного контролю, відбуваються з дотриманням режиму зони митного контролю і допускаються тільки з письмового дозволу керівника

відповідної митниці (митного поста) або його заступника, а в зонах митного контролю, розташованих у пунктах пропуску через державний кордон України, – крім того, за погодженням з начальником відповідного органу охорони державного кордону. Особам, допущеним у зону митного контролю, забороняється втручатися у дії посадових осіб митниці (митного поста), які здійснюють митний контроль та митне оформлення, а також вчиняти будь-які дії щодо товарів, транспортних засобів, а також інших осіб, які знаходяться у зоні митного контролю, якщо інше не передбачено законом.

Згідно з пунктом 9 розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» МК зміни до МК можуть вноситися виключно законами про внесення змін до МК.

Отже, розробник не запропонував внесення змін до МК щодо перебування працівників БЕБ у зоні митного контролю, а запропонована законопроектною редакція пункту 17¹ частини першої статті 8 Закону № 1150-IX суперечить нормам МК, тому пропонуємо доопрацювати її в частині надання права доступу працівникам БЕБ до зони митного контролю та території митниць виключно для проведення слідчих дій у межах визначених КПК повноважень, з дотриманням порядку надання такого доступу, встановленого МК.

4. Законопроектном запропоновано доповнити повноваження БЕБ у частині зобов'язання органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій всіх форм власності з часткою державної власності понад двадцять п'ять відсотків розглядати отримані від органів БЕБ рекомендації з метою реагування на виявлені ризики (*підпункт 7 пункту 15 розділу I законопроекту*).

Слід зазначити, що повноваження БЕБ визначено статтею 8 Закону № 1150-IX, зокрема БЕБ відповідно до покладених на нього завдань здійснює інформаційно-пошукову й аналітично-інформаційну роботу з метою виявлення й усунення причин і умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності Бюро економічної безпеки України.

Повноваження БЕБ у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення визначено статтею 9 Закону № 1150-IX, зокрема БЕБ здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу.

Згідно зі статтею 14 Закону № 1150-IX у структурі БЕБ діють інформаційно-аналітичні підрозділи.

Частиною першою статті 21 Закону № 1150-IX регламентовано, що аналітик Бюро економічної безпеки України – це особа, яка має спеціальне звання Бюро економічної безпеки України, основним завданням якої є здійснення кримінального аналізу з метою виконання завдань БЕБ.

Частиною першою статті 2 Закону № 1150-IX визначено, що кримінальний аналіз – інформаційно-аналітична діяльність, спрямована на встановлення взаємозв'язків між даними про злочинну діяльність та іншими даними, потенційно з ними пов'язаними, їх оцінювання та інтерпретацію, прогнозування розвитку досліджуваних подій з метою їх використання для виявлення,

припинення та розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави.

Частиною третьою статті 21 Закону № 1150-IX встановлено, що аналітик БЕБ створює аналітичні продукти, передбачені цим Законом.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону № 1150-IX аналітик Бюро економічної безпеки України не має права розголошувати відомості, що безпосередньо стосуються суті досліджуваної події чи явища або містяться в матеріалах кримінального провадження та оперативно-розшукової діяльності, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків.

Згідно з частиною першою статті 22 Закону № 1150-IX результатом роботи інформаційно-аналітичних підрозділів Бюро економічної безпеки України є аналітичні продукти та інформаційні документи.

Частиною п'ятою статті 22 Закону № 1150-IX регламентовано, що висновки, які містяться в аналітичних продуктах, мають ґрунтуватися на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх ризиків у сфері економіки, зокрема й на матеріалах кримінальних проваджень та оперативно-розшукової діяльності.

Крім того, відповідно до частини першої статті 13 Закону № 1150-IX Бюро економічної безпеки України із залученням контролюючих органів та інших державних органів, що провадять діяльність у сфері протидії кримінальним правопорушенням та запобігання загрозам економічній безпеці держави, та суб'єктів господарювання проводить комплекс заходів з оцінювання ризиків у сфері економіки.

Згідно з частиною третьою статті 13 Закону № 1150-IX комплекс заходів з оцінювання ризиків у сфері економіки охоплює збирання, обробку, оцінювання та аналіз інформації щодо результатів діяльності Бюро економічної безпеки України, контролюючих органів та державних органів, що провадять діяльність у сфері протидії кримінальним правопорушенням та запобігання загрозам економічній безпеці держави, а також затвердження за результатами такого аналізу відповідних заходів для мінімізації та усунення ризиків у сфері економіки.

Пунктом 18 Порядку проведення комплексу заходів з оцінювання ризиків у сфері економіки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1509 (далі – Порядок № 1509), передбачено, що контролюючі органи та інші державні органи, залучені до проведення комплексу заходів, опрацьовують звіт про результати оцінювання ризиків у сфері економіки, який надійшов до них на погодження, у частині, що стосується їх компетенції, і подають БЕБ у разі наявності зауваження та пропозиції до нього з обґрунтуванням.

Відповідно до пункту 20 Порядку № 1509 на основі звіту БЕБ складає з урахуванням пропозицій контролюючих органів та інших державних органів, залучених до проведення комплексу заходів, перелік заходів, спрямованих на мінімізацію та усунення ризиків у сфері економіки, який в установленому порядку подає на затвердження Кабінету Міністрів України.

Отже, чинними нормами Закону № 1150-IX реалізовано механізми запобігання виникненню, мінімізації або усунення ризику у сфері економіки шляхом:

створення аналітичних продуктів, які ґрунтуються та містять висновки щодо проведеного кримінального аналізу закінчених кримінальних проваджень і результатів оперативно-розшукової діяльності, підслідних БЕБ, та вироків судів, що набрали законної сили у цих справах;

проведення не рідше ніж одного разу на три роки комплексу заходів з оцінювання ризиків у сфері економіки, визначення причин та умов, що впливають на виявлені ризики, потенційних або наявних наслідків для економіки держави, прогнозування їх розвитку, а також затвердження актом Уряду переліку заходів, спрямованих на мінімізацію та усунення ризиків у сфері економіки, узгодженого між всіма учасниками комплексу заходів.

Окрім того, норми законопроекту щодо рекомендацій БЕБ не може бути реалізовано в запропонований розробником спосіб, оскільки обов'язковими для розгляду стають рекомендації щодо питань виявленого ризику, які можуть бути не достатньо дослідженими або не об'єктивними чи суперечити позиції державного органу, до компетенції якого входить формування та/або реалізація відповідної державної політики, щодо шляхів усунення виявлених БЕБ ризиків. Водночас за залишення без розгляду, несвоєчасне надання відповіді на таку рекомендацію впроваджується відповідальність.

Тому норми абзаців 7-10 підпункту 7 пункту 15, абзацу 6 підпункту 21 пункту 15 розділу I законопроекту щодо рекомендацій БЕБ необхідно виключити.

5. Законопроектом запропоновано доповнити повноваження інформаційно-аналітичних підрозділів БЕБ можливістю оголошення офіційного застереження, що містить опис діяння (дії або бездіяльності), що створює умови для вчинення кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Бюро економічної безпеки України (підпункт 7 пункту 15 розділу I законопроекту).

Чинними нормами Закону № 1150-IX реалізовано механізм запобігання виникненню, мінімізації або усунення ризику у сфері економіки шляхом проведення не рідше ніж одного разу на три роки комплексу заходів з оцінювання ризиків у сфері економіки, визначення причин та умов, які впливають на виявлені ризики, потенційних або наявних наслідків для економіки держави, прогнозування їх розвитку, а також затвердження актом Уряду переліку заходів, спрямованих на мінімізацію та усунення ризиків у сфері економіки.

Тобто ризики створення умов для вчинення кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Бюро економічної безпеки України, буде в обов'язковому порядку досліджено в межах комплексу заходів з оцінювання ризиків у сфері економіки.

БЕБ не є контролюючим органом у розумінні чинного законодавства, законопроектом не визначено конкретний зміст та вимоги до застережень, обов'язковість їх виконання та відповідальність у разі невиконання офіційного

застереження, невідомий правовий статус офіційного застереження, не зазначено порядок їх оскарження.

Усі ці прогалини наділяють БЕБ надмірними дискреційними повноваженнями та можливістю втручання у підприємницьку діяльність фізичних та юридичних осіб, а також впливу на реалізацію органами державної влади своїх повноважень, тому норми абзаців 11-15 підпункту 7 пункту 15, абзацу 6 підпункту 21 пункту 15 розділу I законопроекту щодо застережень доцільно виключити.

6. Законопроектом запропоновано доповнити повноваження Директора БЕБ у частині представлення питання діяльності Бюро економічної безпеки України на засіданнях Кабінету Міністрів України (підпункт 10 пункту 15 розділу I законопроекту).

Крім того, підпунктом 12 пункту 15 розділу I законопроекту запропоновано у частині другій статті 21 Закону № 3166-VI передбачити, що питання діяльності Бюро економічної безпеки України у Кабінеті Міністрів України представляє Директор Бюро економічної безпеки України.

Правові передумови створення державних органів зі спеціальним статусом та притаманні їм особливості формування такого правового статусу прямо (або опосередковано) передбачено в Конституції України, зокрема відповідно до пункту 12 статті 85 якої до повноважень Верховної Ради України належать призначення за поданням Президента України Прем'єр-міністра України, Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України, призначення за поданням Прем'єр-міністра України інших членів Кабінету Міністрів України, Голови Антимонопольного комітету України, Голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Голови Фонду державного майна України, звільнення зазначених осіб з посад, вирішення питання про відставку Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України.

Отже, особливий статус центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом зумовлений спеціалізованою роллю у відповідній сфері та необхідний для запровадження додаткових правових гарантій забезпечення стабільної діяльності такого органу на конституційному рівні, а також встановлення інших відмінностей законодавчого регулювання його діяльності.

Статтею 24 Закону № 3166-VI визначено, що Антимонопольний комітет України, Фонд державного майна України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, є центральними органами виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Питання діяльності Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України, Державного комітету телебачення і радіомовлення України та інших органів зі спеціальним статусом у Кабінеті Міністрів України представляє Прем'єр-міністр України.

Однак у Законі № 3166-VI відсутнє не лише визначення того, у чому саме полягає спеціальний статус органів, але й не встановлено істотних ознак та критеріїв, а також правових та організаційних підстав, за якими той чи інший орган може бути віднесений до цієї категорії.

БЕБ входить до переліку органів, що беруть участь у боротьбі з економічною злочинністю, його правовий статус не відрізняється від правового статусу інших центральних органів виконавчої влади, що діють у межах своєї компетенції, і представлення питань діяльності БЕБ на засіданнях Кабінету Міністрів України не порушує його гарантій незалежності на відміну від Національного антикорупційного бюро України.

З огляду на це, пропонуємо визначити, що питання діяльності БЕБ як органу зі спеціальним статусом у Кабінеті Міністрів України представлятиме Прем'єр-міністр України.

7. Законопроектом запропоновано доповнити повноваження БЕБ в частині забезпечення особистої безпеки працівників БЕБ, а також захисту осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, від протиправних посягань (підпункт 6 пункту 15 розділу I законопроекту), а також внесення відповідних змін до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» в частині доповнення підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність в БЕБ – підрозділами забезпечення особистої безпеки (пункт 6 розділу I законопроекту), можливість утворення у БЕБ спеціальних підрозділів, на які покладаються завдання із забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, забезпечення безпеки працівників Бюро економічної безпеки України (підпункт 17 пункту 15 розділу I законопроекту), а також внесення відповідних змін до Закону № 3781-XII (пункт 7 розділу I законопроекту), Закону № 3782-XII (пункт 8 розділу I законопроекту).

Отже, суб'єкт права законодавчої ініціативи запропонував утворення спеціальних підрозділів відповідно до законів № 3781-XII, № 3782-XII, проте в тексті законопроекту використовуються різні назви такого підрозділу (підрозділи забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, підрозділи забезпечення безпеки працівників БЕБ, забезпечення особистої безпеки працівників БЕБ), який наділяється повноваженнями здійснення оперативно-розшукової діяльності. Тому пропонуємо у законопроекті привести назви вищезазначених підрозділів у відповідність до їх функціональних обов'язків.

З метою уникнення неоднозначного тлумачення щодо підрозділів БЕБ, яким мають присвоюватися спеціальні звання, доцільно у законопроекті чітко визначити підрозділи, працівникам яких будуть присвоюватися спеціальні звання БЕБ.

8. Законопроектом передбачено внести зміни до частини четвертої статті 31 Закону № 1150-IX та включити до складових заробітної плати (грошового забезпечення) працівників БЕБ інші гарантійні та компенсаційні виплати, а також доповнити положенням щодо надання особам, які мають спеціальні

звання БЕБ, один раз на рік матеріальних допомог для оздоровлення та для вирішення соціально-побутових питань у розмірі не більше місячного грошового забезпечення таких осіб (*підпункт 18 пункту 15 розділу I законопроекту*).

Відповідно до чинної редакції статті 31 Закону № 1150-IX особливі умови та розміри оплати праці і грошового забезпечення працівників Бюро економічної безпеки України визначаються Кабінетом Міністрів України.

Також згідно зі статтею 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» та статтею 8 Закону України «Про оплату праці» визначення умов оплати праці працівників установ та організацій, що фінансуються з бюджету, віднесено до повноважень Кабінету Міністрів України.

Так, постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1068 (далі – постанова № 1068) затверджено Умови та розміри оплати праці і грошового забезпечення працівників БЕБ.

Отже, зміни до частини четвертої статті 31 Закону № 1150-IX (щодо доповнення складових заробітної плати/грошового забезпечення та надання особам зі спеціальним званням матеріальних допомог) пропонується виключити.

9. Законопроектом запропоновано доповнити частину третю статті 31 Закону № 1150-IX положеннями, що:

умови оплати праці працівників Бюро економічної безпеки України, які є державними службовцями, визначаються законодавством України про державну службу з урахуванням особливостей, установлених цим Законом;

до осіб, які уклали трудовий договір з Бюро економічної безпеки України, застосовуються умови та розміри оплати праці працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування (*підпункт 18 пункту 15 розділу I законопроекту*).

Водночас відповідно до частини другої статті 1 Закону № 1150-IX вже визначено, що Закон України «Про державну службу» застосовується до Бюро економічної безпеки України та його працівників у частині, що не суперечить Закону № 1150-IX, а постановою № 1068 визначено, що до осіб, які уклали трудовий договір з БЕБ, застосовуються умови та розміри оплати праці працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування.

Отже, доповнення до частини третьої статті 31 Закону № 1150-IX слід виключити як такі, що вже врегульовані чинним законодавством.

10. Законопроектом запропоновано доповнити джерела фінансування та матеріально-технічного забезпечення БЕБ, зокрема з «інших джерел, не заборонених законом» (*підпункт 19 пункту 15 розділу I законопроекту*).

Частиною першою статті 87 БК передбачено, що до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України, належать видатки на державне управління.

Відповідно до статті 5 Закону № 1150-IX визначено гарантії незалежності Бюро економічної безпеки України, зокрема установленим законом порядком

фінансування та матеріально-технічного забезпечення Бюро економічної безпеки України.

Згідно з частиною першою статті 2 Закону України «Про джерела фінансування органів державної влади» органи державної влади здійснюють свою діяльність виключно за рахунок бюджетного фінансування (крім випадків, визначених цим Законом) у межах, передбачених законом про Державний бюджет України на відповідний рік.

Статтею 3 Закону України «Про джерела фінансування органів державної влади» регламентовано, що органам державної влади забороняється створювати позабюджетні фонди, мати позабюджетні спеціальні рахунки та використовувати кошти, одержані за здійснення функцій держави, що передбачають видачу дозволів (ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрацій та інших дій на платній основі (крім послуг з охорони, що надаються на договірних засадах), в будь-який інший спосіб, крім зарахування таких коштів до Державного бюджету України.

Отже, внесення змін до частини першої статті 32 Закону № 1150-IX щодо розширення джерел фінансового та матеріально-технічного забезпечення БЕБ за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством, може створити підґрунтя для втрати БЕБ своєї незалежності та суперечить чинному законодавству, тому підлягає виключенню.

Крім того, пропонуємо виключити доповнення до частини третьої статті 32 Закону № 1150-IX (щодо повного і своєчасного фінансування БЕБ) як таке, що не стосується суті проєкта акта, та врегульоване бюджетним законодавством.

11. Пунктом 12 розділу I законопроєкту передбачено внести зміни до Закону № 3166-VI та доповнити частину другу статті 3 положенням щодо застосування цього Закону до працівників БЕБ у частині, що не суперечить Закону України «Про Бюро економічної безпеки України».

Варто врахувати, що відповідно до доручення Кабінету Міністрів України від 10.07.2025 № 21629/1/1-25 до звернення Голови Верховної Ради України Р. Стефанчука від 04.07.2025 № 05-2/04-2025/155478 щодо опрацювання переліку законодавчих актів, окремі положення яких потребують визнання такими, що втратили чинність, з урахуванням частини першої статті 34 Закону України «Про правотворчу діяльність», доручення Прем'єр-міністра України Ю. Свириденко від 08.08.2025 № 25379/1/1-25 до звернення Голови Верховної Ради України Р. Стефанчука від 04.08.2025 № 01/06-2025/180369 щодо опрацювання проєкту Закону України «Про визнання такими, що втратили чинність, окремих положень законодавчих актів України» цей законопроєкт проходить процедуру узгодження, метою якого є виключення з текстів законів України положень щодо дії інших законів чи нормативно-правових актів у частині, що не суперечить відповідним законам.

Отже, доповнення до частини другої статті 3 Закону № 3166-VI необхідно виключити.

12. Пунктом 13 розділу I законопроекту передбачено внести зміни до абзацу п'ятого частини першої статті 13¹ Закону України «Про запобігання корупції» та включити БЕБ до переліку органів (*поряд з НАБУ та НАЗК*), у яких не утворюються уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання та виявлення корупції. Зазначене необхідно узгодити зі статтею 35¹ Закону № 1150-IX, згідно з якою у центральному апараті БЕБ діє підрозділ з питань запобігання корупції. Більш того, законопроектом запропоновано ще доповнити нові повноваження для підрозділу з питань запобігання корупції БЕБ (*підпункт 22 пункту 15 розділу I законопроекту*).

Отже, суб'єкту права законодавчої ініціативи необхідно визначитися з позицією щодо функціонування такого підрозділу в БЕБ.

13. Законопроектом запропоновано внести зміни до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» шляхом включення БЕБ до органів, що здійснюють виплати одноразової допомоги при звільненні зі служби, визначення видів служби та періодів часу, які зараховуються до вислуги років для призначення пенсії працівнику БЕБ (*пункт 14 розділу I законопроекту*).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» Кабінету Міністрів України доручено розробити та подати на розгляд Верховної Ради України проєкт закону про внесення змін до законів України «Про державну службу», «Про судоустрій і статус суддів», «Про прокуратуру», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо встановлення єдиних підходів до пенсійного віку (віку виходу на пенсію) особам, яким призначено пенсію за окремими законами, та здійснення таким особам індексації пенсій незалежно від зміни заробітної плати (доходу або грошового забезпечення) на загальних умовах.

Отже, питання унормування пенсійного забезпечення працівників Бюро економічної безпеки України має вирішуватися комплексно з урахуванням законопроекту, який буде розроблено на виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік».

14. Законопроектом запропоновано доповнити права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, що визначені статтею 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», та передбачити, що підрозділам внутрішнього контролю БЕБ такі права надаються під час здійснення оперативно-розшукових заходів з метою виявлення кримінальних правопорушень у діяльності працівників БЕБ (*пункт 6 розділу I законопроекту*).

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» завданням Національного антикорупційне бюро України є протидія корупційним та іншим кримінальним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також вжиття інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції.

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» Державне бюро розслідувань вирішує завдання із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування:

1) злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої – третьої категорій посад державної служби, судьями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України;

2) злочинів, вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора – керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України;

3) злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім злочинів, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України.

Статтею 216 КПК визначено підслідність слідчих органів Державного бюро розслідувань та детективів Національного антикорупційного бюро України.

Статтею 8 Закону № 1150-IX визначено повноваження БЕБ, зокрема БЕБ відповідно до покладених на нього завдань здійснює оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування у межах передбаченої законом підслідності.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачено, що на особу, яка підозрюється в підготовці до вчинення злочину, переховується від органів досудового розслідування, суду або ухиляється від відбування кримінального покарання, безвісти зникла, ведеться тільки одна оперативно-розшукова справа.

Отже, наділення виключним правом заведення оперативно-розшукової справи підрозділом внутрішнього контролю БЕБ з метою виявлення кримінальних правопорушень у діяльності працівників БЕБ, що не підслідні БЕБ, унеможливить виконання повноважень працівниками ДБР та НАБУ щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування правопорушень, у межах передбаченої підслідності, тому пропонуємо абзац четвертий пункту 6 розділу I законопроекту виключити.

Крім того, доцільно виключити зі статті 35¹ Закону № 1150-IX повноваження щодо здійснення оперативно-розшукових заходів з метою виявлення кримінальних правопорушень у діяльності працівників Бюро економічної безпеки України підрозділами внутрішнього контролю.

15. Статтею 35¹ Закону № 1150-IX визначаються питання діяльності підрозділів внутрішнього контролю Бюро економічної безпеки України, які створюються з метою забезпечення доброчесності працівників Бюро

економічної безпеки України, забезпечення дотримання цього Закону та інших нормативно-правових актів. Проте назва цього підрозділу не узгоджується з визначенням терміна «внутрішній контроль» відповідно до частини третьої статті 26 БК, оскільки *внутрішнім контролем є комплекс заходів, що ґрунтуються на управлінській відповідальності та підзвітності і застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності розпорядника бюджетних коштів і підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, та відповідно стосується повноважень керівника щодо організації внутрішнього контролю та всіх працівників установи в частині його реалізації, а не лише окремого структурного підрозділу.*

З огляду на зазначене, з метою узгодження термінології та недопущення різного трактування терміна «внутрішній контроль» положення Закону № 1150-ІХ та пункту 6 розділу І законопроектую потребують перегляду його застосування у найменуванні відповідного підрозділу.

**Перший заступник
Міністра фінансів України**

Роман ЄРМОЛИЧЕВ